Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 11ης Σεπτεμβρίου 2024*

«Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – Περιοριστικά μέτρα λόγω ενεργειών που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας – Δέσμευση κεφαλαίων – Κατάλογος των προσώπων, οντοτήτων και φορέων επί των οποίων εφαρμόζεται η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων – Καταχώριση των ονομάτων των προσφευγόντων στον κατάλογο – Υποχρέωση αναφοράς των κεφαλαίων ή των οικονομικών πόρων που ανήκουν ή βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο των προσφευγόντων – Υποχρέωση συνεργασίας με την αρμόδια εθνική αρχή – Συμμετοχή σε δραστηριότητες που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων – Άρθρο 9, παράγραφοι 2 και 3 του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 – Προσφυγή ακυρώσεως – Ενεργητική νομιμοποίηση – Άμεσος επηρεασμός – Κανονιστική πράξη για την εφαρμογή της οποίας δεν απαιτούνται εκτελεστικά μέτρα – Έννομο συμφέρον – Παραδεκτό – Κατάχρηση εξουσίας – Αρμοδιότητα του Συμβουλίου – Αναλογικότητα – Ασφάλεια δικαίου»

Στην υπόθεση T-644/22,

Gennady Nikolayevich Timchenko, κάτοικος Γενεύης (Ελβετία),

Elena Petrovna Timchenko, κάτοικος Γενεύης,

εκπροσωπούμενοι από τους S. Bonifassi, E. Fedorova, T. Bontinck, A. Guillerme, L. Burguin και J. Bastien, δικηγόρους,

προσφεύγοντες,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου από τον M. Bishop, επικουρούμενο από τους B. Maingain και A. Vandevelde, δικηγόρους,

καθού,

υποστηριζόμενου από την

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους H. Krämer και C. Giolito, και τις M. Carpus Carcea και L. Puccio,

παρεμβαίνουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους M. van der Woude, Πρόεδρο, Σ. Παπασάββα, D. Spielmann, M. J. Costeira, K. Kowalik-Bańczyk, S. Gervasoni, L. Madise, N. Półtorak, M. Brkan, I. Gâlea, I. Δημητρακόπουλο, D. Kukovec, S. Kingston, T. Tóth (εισηγητή) και S. L. Kalėda, δικαστές,

γραμματέας: H. Eriksson, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Ιανουαρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή τους βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, οι προσφεύγοντες Gennady Nikolayevich Timchenko και Elena Petrovna Timchenko ζητούν, κατ' ουσίαν, την ακύρωση του άρθρου 1, σημείο 4, του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1273 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουλίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 194, σ. 1) (στο εξής: προσβαλλόμενος κανονισμός), καθόσον τροποποιεί το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2014, L 78, σ. 6), εισάγοντας στο άρθρο αυτό υποχρεώσεις αναφοράς των κεφαλαίων και συνεργασίας με τις αρμόδιες αρχές ως προς το ζήτημα αυτό (άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε) και εξομοιώνοντας τη μη τήρηση των ως άνω υποχρεώσεων με καταστρατήγηση των μέτρων δέσμευσης κεφαλαίων (άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε) (στο εξής: προσβαλλόμενες διατάξεις).

Ιστορικό της διαφοράς

2 Ο G. Timchenko είναι επιχειρηματίας, παντρεμένος με την E. Timchenko. Αμφότεροι οι προσφεύγοντες έχουν ρωσική και φινλανδική ιθαγένεια.

3 Τον Μάρτιο του 2014 η Ρωσική Ομοσπονδία προσάρτησε την Αυτόνομη Δημοκρατία της Κριμαίας, καθώς και τη Σεβαστούπολη, προβαίνει δε έκτοτε σε συνεχείς ενέργειες αποσταθεροποίησης στην ανατολική Ουκρανία. Ταυτόχρονα, έχει ξεσπάσει ένοπλη σύγκρουση μεταξύ φιλορωσικών αυτονομιστικών κινημάτων και της Ουκρανικής Κυβέρνησης στις περιοχές του Ντονέτσκ και του Λουγκάνσκ.

4 Στις 17 Μαρτίου 2014 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε, βάσει, μεταξύ άλλων, του άρθρου 29 ΣΕΕ, την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2014/145 του Συμβουλίου, σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2014, L 78, σ. 16). Την ίδια ημέρα το θεσμικό αυτό όργανο εξέδωσε, βάσει του άρθρου 215 ΣΛΕΕ, τον κανονισμό 269/2014. Τις επόμενες ημέρες, οι ρωσικές ένοπλες δυνάμεις ξεκίνησαν πολεμικές επιχειρήσεις σε ολόκληρη την Ουκρανία, οι οποίες συνεχίζονται μέχρι σήμερα.

5 Στις 21 Φεβρουαρίου 2022 ο Πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας υπέγραψε διάταγμα με το οποίο αναγνώρισε την ανεξαρτησία και την κυριαρχία της αυτοανακηρυχθείσας «Λαϊκής Δημοκρατίας του Ντονέτσκ» και της αυτοανακηρυχθείσας «Λαϊκής Δημοκρατίας του Λουγκάνσκ» και διέταξε την ανάπτυξη ρωσικών ενόπλων δυνάμεων στις περιοχές αυτές.

6 Στις 22 Φεβρουαρίου 2022 ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (στο εξής: Ύπατος Εκπρόσωπος) εξέδωσε δήλωση, εξ ονόματος της Ένωσης, με την οποία καταδίκασε τις προεκτεθείσες ενέργειες, καθόσον συνιστούσαν σοβαρή παραβίαση του διεθνούς δικαίου. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος ανακοίνωσε ότι η Ένωση επρόκειτο να αντιδράσει στις πρόσφατες παραβιάσεις εκ μέρους της Ρωσικής Ομοσπονδίας λαμβάνοντας κατεπειγόντως πρόσθετα περιοριστικά μέτρα.

7 Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο θέσπισε σειρά περιοριστικών μέτρων. Τα ονόματα των προσφευγόντων προστέθηκαν, αντιστοίχως, όσον αφορά τον G. Timchenko, στις 28 Φεβρουαρίου 2022, με την έκδοση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2022/337 του Συμβουλίου, που τροποποιεί την απόφαση 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 59, σ. 1), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2022/336 του Συμβουλίου, για την εφαρμογή του κανονισμού 269/2014 (ΕΕ 2022, L 58, σ. 1), και, όσον αφορά την E. Timchenko, στις 8 Απριλίου 2022, με την έκδοση της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2022/582 του Συμβουλίου, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας (ΕΕ 2022, L 110, σ. 55), και του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2022/581 του Συμβουλίου, για την εφαρμογή του κανονισμού 269/2014 (ΕΕ 2022, L 110, σ. 3), και στη συνέχεια διατηρήθηκαν διαδοχικώς στους καταλόγους των προσώπων, οντοτήτων και φορέων που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, οι οποίοι περιλαμβάνονταν στο παράρτημα της απόφασης 2014/145 και στο παράρτημα I του κανονισμού 269/2014. Κατά των περιοριστικών αυτών μέτρων ασκήθηκαν προσφυγές ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (υποθέσεις T-252/22, Timchenko κατά Συμβουλίου, και T-361/22, Timchenko κατά Συμβουλίου).

8 Κατά την ημερομηνία έκδοσης των πράξεων που μνημονεύονται στη σκέψη 7 ανωτέρω, το άρθρο 2 του κανονισμού 269/2014 όριζε τα εξής:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που ανήκουν ή τελούν υπό την κυριότητα, την κατοχή ή τον έλεγχο οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου, οντότητας ή φορέα ή φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που σχετίζονται με αυτά, όπως περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.

2. Κανένα κεφάλαιο ή οικονομικός πόρος δεν διατίθεται, άμεσα ή έμμεσα, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς ή φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς που συνδέονται με αυτά ή προς όφελός τους, όπως περιλαμβάνονται στο παράρτημα I.»

9 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού όριζε τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων σχετικά με την υποβολή εκθέσεων, την εμπιστευτικότητα και το επαγγελματικό απόρρητο, τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, οι οντότητες και οι οργανισμοί:

α) παρέχουν αμέσως κάθε πληροφορία που μπορεί να διευκολύνει τη συμμόρφωση προς τον παρόντα κανονισμό, όπως δεσμευμένους λογαριασμούς και ποσά σύμφωνα με το άρθρο 2, στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο κατοικούν ή ευρίσκονται, και τη διαβιβάζουν, απευθείας ή μέσω του κράτους μέλους, στην Επιτροπή· και

β) συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή σε κάθε έλεγχο των εν λόγω πληροφοριών.»

10 Το άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού προέβλεπε ότι «[α]παγορεύεται η συμμετοχή, εν γνώσει και εκ προθέσεως, σε δραστηριότητες με αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των μέτρων της παραγράφου 2».

11 Το άρθρο 15 του εν λόγω κανονισμού όριζε τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες για τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του παρόντος κανονισμού και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την εφαρμογή τους. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, ανάλογες προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και αποτρεπτικές.

2. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τους κανόνες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στην Επιτροπή αμελλητί μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού και της κοινοποιούν κάθε μεταγενέστερη τροποποίησή τους.»

12 Στις 3 Ιουνίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΕ) 2022/880, για την τροποποίηση του κανονισμού 269/2014 (ΕΕ 2022, L 153, σ. 75), εκτιμώντας, μεταξύ άλλων, ότι έπρεπε να αποσαφηνιστούν και να ενισχυθούν οι διατάξεις που αφορούν τις εθνικές κυρώσεις για την παραβίαση των μέτρων του εν λόγω κανονισμού (δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2022/880).

13 Ως εκ τούτου, το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014 τροποποιήθηκε ως εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους κανόνες για τις κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των ποινικών κυρώσεων, που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων του παρόντος κανονισμού και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την εφαρμογή τους. Οι προβλεπόμενες κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Τα κράτη μέλη προβλέπουν επίσης κατάλληλα μέτρα δήμευσης των προϊόντων των εν λόγω παραβιάσεων.»

14 Στις 21 Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε, βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ, την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/1272, για την τροποποίηση της απόφασης 2014/145/ΚΕΠΠΑ (ΕΕ 2022, L 193, σ. 219). Με την απόφαση αυτή, το θεσμικό όργανο εισήγαγε νέες παρεκκλίσεις από τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και την απαγόρευση διάθεσης κεφαλαίων και οικονομικών πόρων σε κατονομαζόμενα πρόσωπα και οντότητες.

15 Την ίδια ημέρα εκδόθηκε ο προσβαλλόμενος κανονισμός βάσει, μεταξύ άλλων, του άρθρου 215 ΣΛΕΕ. Ο κανονισμός αυτός διευκρινίζει, στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη του, ότι:

«Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και ομοιόμορφη εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 269/2014 και λόγω των ολοένα πολυπλοκότερων μεθόδων καταστρατήγησης των κυρώσεων που παρεμποδίζουν την εν λόγω εφαρμογή, είναι απαραίτητο να υποχρεωθούν τα κατονομαζόμενα πρόσωπα και οντότητες που διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία εντός της δικαιοδοσίας κράτους μέλους να αναφέρουν τα στοιχεία αυτά και να συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή κατά τον έλεγχο αυτής της αναφοράς. Είναι επίσης σκόπιμο να ενισχυθούν οι διατάξεις σχετικά με τις υποχρεώσεις υποβολής στοιχείων των οικονομικών φορέων της Ένωσης, με σκοπό την αποτροπή των παραβάσεων και της καταστρατήγησης της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων. Η μη τήρηση αυτής της υποχρέωσης αποτελεί καταστρατήγηση της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων και υπόκειται σε κυρώσεις εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τέτοιες κυρώσεις δυνάμει των εφαρμοστέων εθνικών κανόνων και διαδικασιών.»

16 Ο προσβαλλόμενος κανονισμός τροποποίησε τον κανονισμό 269/2014 προβλέποντας, στο άρθρο 1, σημεία 1 έως 3, τις παρεκκλίσεις που προβλέπει η απόφαση 2022/1272. Κατά το άρθρο 1, σημείο 4, του κανονισμού αυτού, το άρθρο 9 του κανονισμού 269/2014 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 9

1. Απαγορεύεται η συμμετοχή, εν γνώσει και εκ προθέσεως, σε δραστηριότητες με αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 2.

2. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οι οντότητες ή φορείς που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι:

α) αναφέρουν, πριν από την 1η Σεπτεμβρίου 2022 ή εντός 6 εβδομάδων από την ημερομηνία καταχώρισής τους στο παράρτημα Ι, ανάλογα με το ποια ημερομηνία είναι μεταγενέστερη, κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους εντός της δικαιοδοσίας κράτους μέλους που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχό τους, στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκονται τα εν λόγω κεφάλαια ή οι οικονομικοί πόροι, και

β) συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή σε κάθε έλεγχο των εν λόγω πληροφοριών.

3. Η μη συμμόρφωση με την παράγραφο 2 θεωρείται συμμετοχή, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1, σε δραστηριότητες με αντικείμενο ή αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των μέτρων του άρθρου 2.

[…]»

Αιτήματα των διαδίκων

17 Οι προσφεύγοντες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

– να ακυρώσει το άρθρο 9, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον προσβαλλόμενο κανονισμό·

– να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

18 Το Συμβούλιο ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να απορρίψει την προσφυγή·

– να καταδικάσει τους προσφεύγοντες στα δικαστικά έξοδα.

19 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της προσφυγής ως προδήλως απαράδεκτης ή, επικουρικώς, ως αβάσιμης.

Σκεπτικό

Επί του παραδεκτού της προσφυγής

20 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, προβάλλει ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής για τον λόγο ότι οι προσφεύγοντες δεν έχουν ούτε έννομο συμφέρον ούτε ενεργητική νομιμοποίηση για την ακύρωση των προσβαλλόμενων διατάξεων, πράγμα που αμφισβητούν οι προσφεύγοντες.

21 Όσον αφορά την έλλειψη ενεργητικής νομιμοποίησης, η οποία πρέπει να εξεταστεί πρώτη, το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, υποστηρίζει ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

22 Συναφώς, το Συμβούλιο επισημαίνει, μεταξύ άλλων και κατ' ουσίαν, ότι οι προσφεύγοντες δεν αποδεικνύουν ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν αποτελούν αντικείμενο εκτελεστικών μέτρων.

23 Οι προσφεύγοντες αμφισβητούν την ορθότητα των επιχειρημάτων αυτών.

24 Κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του πρώτου και του δευτέρου εδαφίου, να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των οποίων είναι αποδέκτης (πρώτη φράση της περιόδου) ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά (δεύτερη φράση της περιόδου), καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα και για την εφαρμογή των οποίων δεν απαιτούνται εκτελεστικά μέτρα (τρίτη φράση της περιόδου).

25 Η προϋπόθεση περί άμεσου επηρεασμού είναι κοινή στη δεύτερη και στην τρίτη φράση της περιόδου του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και, κατά τη νομολογία, η προϋπόθεση αυτή έχει την ίδια σημασία σε καθεμιά από αυτές τις φράσεις της περιόδου (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιουλίου 2022, Nord Stream 2 κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, C-348/20 P, EU:C:2022:548, σκέψη 73). Κατά πάγια νομολογία, η προϋπόθεση ότι το μέτρο που προσβάλλεται με προσφυγή πρέπει να αφορά άμεσα ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, απαιτεί τη συνδρομή δύο σωρευτικών κριτηρίων, δηλαδή το προσβαλλόμενο μέτρο πρέπει, αφενός, να επάγεται άμεσα αποτελέσματα επί της έννομης καταστάσεως του προσώπου αυτού και, αφετέρου, να μην καταλείπει εξουσία εκτιμήσεως στους αποδέκτες του, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή του, δεδομένου ότι η τελευταία έχει αμιγώς αυτόματο χαρακτήρα και απορρέει αποκλειστικά από τη ρύθμιση της Ένωσης, χωρίς εφαρμογή άλλων παρεμβαλλόμενων κανόνων [βλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Βενεζουέλα κατά Συμβουλίου (Επηρεασμός τρίτου κράτους), C-872/19 P, EU:C:2021:507, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία· απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Rosneft κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-715/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:544, σκέψη 65].

26 Εκτός αυτού, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η φράση «[και για την εφαρμογή των οποίων δεν απαιτούνται] εκτελεστικά μέτρα», κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, τρίτη φράση της περιόδου, ΣΛΕΕ, πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα τον σκοπό της διατάξεως αυτής, ο οποίος συνίσταται, όπως προκύπτει από το ιστορικό της θεσπίσεώς της, στην αποτροπή του ενδεχομένου να υποχρεούται ο ιδιώτης να παραβεί τον νόμο προκειμένου να έχει πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Σε περίπτωση, όμως, κατά την οποία, κανονιστική πράξη παράγει άμεσα αποτελέσματα ως προς τη νομική κατάσταση φυσικού ή νομικού προσώπου χωρίς να απαιτούνται εκτελεστικά μέτρα, το πρόσωπο αυτό θα διατρέχει τον κίνδυνο να στερηθεί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, εάν δεν διαθέτει ένδικο βοήθημα δυνάμενο να ασκηθεί ενώπιον του δικαιοδοτικού οργάνου της Ένωσης προς αμφισβήτηση της νομιμότητας της εν λόγω κανονιστικής πράξεως. Πράγματι, ελλείψει εκτελεστικών μέτρων, το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο, μολονότι η επίμαχη πράξη το αφορά άμεσα, θα μπορούσε να επιτύχει τον δικαστικό της έλεγχο μόνον αφότου θα παρέβαινε τις διατάξεις της, επικαλούμενο την έλλειψη νομιμότητάς τους στο πλαίσιο των διαδικασιών που θα κινούνταν εναντίον του ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων (αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Telefónica κατά Επιτροπής, C-274/12 P, EU:C:2013:852, σκέψη 27, και της 6ης Νοεμβρίου 2018, Scuola Elementare Maria Montessori κατά Επιτροπής, Επιτροπή κατά Scuola Elementare Maria Montessori και Επιτροπή κατά Ferracci, C-622/16 P έως C-624/16 P, EU:C:2018:873, σκέψη 58). Το Δικαστήριο έχει, εξάλλου, επανειλημμένως κρίνει ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον απαιτούνται εκτελεστικά μέτρα για την εφαρμογή μιας κανονιστικής πράξης, πρέπει να εξετάζεται η κατάσταση του προσώπου που επικαλείται το δικαίωμα προσφυγής δυνάμει του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, τρίτη φράση της περιόδου, ΣΛΕΕ (βλ. απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2018, Scuola Elementare Maria Montessori κατά Επιτροπής, Επιτροπή κατά Scuola Elementare Maria Montessori και Επιτροπή κατά Ferracci, C-622/16 P έως C-624/16 P, EU:C:2018:873, σκέψη 61 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

27 Εν προκειμένω, οι προσβαλλόμενες διατάξεις έχουν κανονιστικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, τελευταία φράση, ΣΛΕΕ, καθόσον έχουν γενική ισχύ και καθόσον εκδόθηκαν βάσει του άρθρου 215 ΣΛΕΕ, σύμφωνα με τη μη νομοθετική διαδικασία που προβλέπει η διάταξη αυτή [πρβλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Βενεζουέλα κατά Συμβουλίου (Επηρεασμός τρίτου κράτους), C-872/19 P, EU:C:2021:507, σκέψη 92].

28 Επιπλέον, οι προσβαλλόμενες διατάξεις αφορούν τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τις οντότητες ή τους οργανισμούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του παραρτήματος I του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε.

29 Πάντως, κατά τον χρόνο άσκησης της προσφυγής τους, τα ονόματα των προσφευγόντων περιλαμβάνονταν στο εν λόγω παράρτημα I, μετά την έκδοση του εκτελεστικού κανονισμού 2022/336 όσον αφορά τον G. Timchenko και του εκτελεστικού κανονισμού 2022/581 όσον αφορά την E. Timchenko (βλ. σκέψη 7 ανωτέρω).

30 Επομένως, από τις 21 Ιουλίου 2022, ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε ισχύ ο προσβαλλόμενος κανονισμός, οι προσφεύγοντες υπέχουν τις επίμαχες υποχρεώσεις, ήτοι την υποχρέωση να αναφέρουν τα κεφάλαια ή τους οικονομικούς πόρους τους πριν από την 1η Σεπτεμβρίου 2022 και την υποχρέωση να συνεργαστούν με τις αρμόδιες εθνικές αρχές, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε. Επιπλέον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, η μη τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων χαρακτηρίζεται ως συμμετοχή σε δραστηριότητες που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων δέσμευσης κεφαλαίων.

31 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις επηρεάζουν άμεσα τους προσφεύγοντες, καθόσον παράγουν άμεσα αποτελέσματα επί της νομικής τους κατάστασης. Πράγματι, οι υποχρεώσεις αναφοράς και συνεργασίας, καθώς και οι συνέπειες της μη τήρησής τους, έχουν εφαρμογή στους προσφεύγοντες ως πρόσωπα καταχωρισμένα στον κατάλογο του παραρτήματος Ι του κανονισμού 269/2014 κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος των εν λόγω διατάξεων. Επιπλέον, η εφαρμογή των διατάξεων αυτών έναντι των προσφευγόντων δεν απαιτεί τη λήψη οποιουδήποτε εκτελεστικού μέτρου στο επίπεδο της Ένωσης ή των κρατών μελών, πράγμα που παραδέχθηκε το Συμβούλιο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, και δεν καταλείπει καμία εξουσία εκτιμήσεως στους αποδέκτες που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή τους, οπότε επηρεάζουν κατά τρόπο εντελώς αυτόματο τη νομική κατάσταση των προσφευγόντων.

32 Επομένως, οι προσβαλλόμενες διατάξεις συνιστούν κανονιστικές πράξεις οι οποίες αφορούν άμεσα τους προσφεύγοντες και για την εφαρμογή των οποίων δεν απαιτούνται εκτελεστικά μέτρα κατά την έννοια της εφαρμοστέας νομολογίας.

33 Η παραπομπή του Συμβουλίου στην απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Azarov κατά Συμβουλίου (T-332/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:48, σκέψεις 59 και 60), και η εκεί επιλεγείσα λύση του απαραδέκτου λόγω μη άμεσου επηρεασμού του προσφεύγοντος δεν αναιρούν τη διαπίστωση αυτή. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω απόφαση, η προσφυγή έβαλλε, μεταξύ άλλων, κατά πράξεων που τροποποιούσαν τα κριτήρια καταχώρισης για τη δέσμευση κεφαλαίων εις βάρος προσώπων υπεύθυνων για υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων. Η προσφυγή κρίθηκε απαράδεκτη καθόσον έβαλλε κατά των εν λόγω πράξεων, δεδομένου ότι, κατ' ουσίαν, οι πράξεις αυτές παρήγαν έννομα αποτελέσματα μόνον έναντι κατηγοριών προσώπων και οντοτήτων προσδιοριζόμενων κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο και δεν αφορούσαν ούτε ατομικά ούτε άμεσα τον προσφεύγοντα στην υπόθεση αυτή.

34 Εν προκειμένω, αντιθέτως, οι προσβαλλόμενες διατάξεις παράγουν ευθέως και αμέσως αποτελέσματα επί της νομικής κατάστασης των προσφευγόντων, χωρίς να απαιτούν τη λήψη εκτελεστικών μέτρων από τις αρχές που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή των εν λόγω υποχρεώσεων. Επομένως, οι προσφεύγοντες θα διέτρεχαν τον κίνδυνο να στερηθούν αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας αν δεν διέθεταν ένδικο βοήθημα ενώπιον του δικαστή της Ένωσης προκειμένου να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα των εν λόγω διατάξεων.

35 Ως εκ τούτου, οι προσφεύγοντες νομιμοποιούνται ενεργητικώς να ασκήσουν προσφυγή ακυρώσεως κατά των προσβαλλόμενων διατάξεων.

36 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, την έλλειψη εννόμου συμφέροντος, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες δεν έχουν τέτοιο έννομο συμφέρον, δεδομένου ότι εκπλήρωσαν την υποχρέωση αναφοράς προς τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Όσον αφορά το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι δεν είναι απαλλαγμένοι από τον κίνδυνο επιβολής κυρώσεων εκ μέρους των εθνικών αρχών, το Συμβούλιο επισημαίνει ότι επικαλούνται μελλοντική και υποθετική κατάσταση.

37 Οι προσφεύγοντες αμφισβητούν την επιχειρηματολογία αυτή.

38 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως ασκούμενης από φυσικό ή νομικό πρόσωπο εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι ο προσφεύγων έχει έννομο συμφέρον για την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης. Ένα τέτοιο συμφέρον προϋποθέτει ότι η ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης δύναται, αυτή καθεαυτήν, να έχει έννομες συνέπειες και ότι, επομένως, η προσφυγή μπορεί, ως εκ του αποτελέσματός της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε (πρβλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Stichting

Woonlinie κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-133/12 P, EU:C:2014:105, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και διάταξη της 18ης Ιανουαρίου 2023, Seifert κατά Συμβουλίου, T-166/22, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2023:13, σκέψη 22 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος πρέπει να είναι γεγενημένο και ενεστώς και δεν μπορεί να αφορά μελλοντική και υποθετική κατάσταση (βλ. απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2015, Mory κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-33/14 P, EU:C:2015:609, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39 Εν προκειμένω, ανεξαρτήτως του αν οι προσφεύγοντες ή άλλα πρόσωπα ανέφεραν ή όχι ή δέσμευσαν ή όχι τα επίμαχα κεφάλαια ή οικονομικούς πόρους και, κατά περίπτωση, συνεργάστηκαν με τις αρμόδιες αρχές, οι προσφεύγοντες διατηρούν το συμφέρον να επιτύχουν την ακύρωση των προσβαλλόμενων διατάξεων, οι οποίες τους επιβάλλουν υποχρεώσεις αναφοράς και συνεργασίας των οποίων η μη τήρηση μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες γι' αυτούς. Πράγματι, το έννομο συμφέρον δεν εκλείπει για τον λόγο ότι ο προσφεύγων εκτέλεσε τις υποχρεώσεις που αμφισβητεί (πρβλ. αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, Hoogovens Groep κατά Επιτροπής, 172/83 και 226/83, EU:C:1985:355, σκέψη 19, και της 15ης Δεκεμβρίου 1999, Kesko κατά Επιτροπής, T-22/97, EU:T:1999:327, σκέψεις 55 έως 65), ούτε για τον λόγο ότι αυτές εκτελέστηκαν από τρίτον (πρβλ. απόφαση της 6ης Μαρτίου 1979, Simmenthal κατά Επιτροπής, 92/78, EU:C:1979:53, σκέψη 32). Κατά συνέπεια, το έννομο συμφέρον των προσφευγόντων παραμένει θεμελιωμένο χωρίς να χρειάζεται να αποδείξουν ότι παρέβησαν τις υποχρεώσεις τους.

40 Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι η τήρηση της υποχρέωσης αναφοράς δεν συνεπάγεται την απόσβεση όλων των υποχρεώσεων που προβλέπει το άρθρο αυτό. Πράγματι, άπαξ τα κεφάλαια ή οι οικονομικοί πόροι αναφερθούν στην αρμόδια εθνική αρχή, το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, υποχρεώνει τα πρόσωπα που έχουν αναφέρει τα κεφάλαια ή τους οικονομικούς πόρους που βρίσκονται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχό τους, να συνεργάζονται με την εν λόγω εθνική αρχή σε κάθε έλεγχο. Επομένως, οι προσφεύγοντες διατηρούν γεγενημένο και ενεστώς έννομο συμφέρον να προσβάλουν τις διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/20124, όπως τροποποιήθηκε.

41 Όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, ο χαρακτηρισμός της συμμετοχής σε καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων που προβλέπουν είναι σύμφυτος με τις υποχρεώσεις που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, οπότε οι προσφεύγοντες δικαιολογούν γεγενημένο και ενεστώς έννομο συμφέρον για την προσβολή των διατάξεων αυτών.

42 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 39 έως 41 ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι προσφεύγοντες δικαιολογούν γεγενημένο και ενεστώς έννομο συμφέρον για την προσβολή των προσβαλλόμενων διατάξεων και ότι, ως εκ τούτου, η υπό κρίση προσφυγή είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

43 Οι προσφεύγοντες προβάλλουν τέσσερις λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων ο πρώτος στηρίζεται σε έλλειψη νομικής βάσης, ο δεύτερος σε κατάχρηση εξουσίας, ο τρίτος σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας και ο τέταρτος σε παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε έλλειψη νομικής βάσης

44 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως διαρθρώνεται σε δύο σκέλη, εκ των οποίων το πρώτο στηρίζεται σε παράβαση των άρθρων 24, 29 και 40 ΣΕΕ και το δεύτερο σε παράβαση του άρθρου 40 ΣΕΕ και του άρθρου 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

– *Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, το οποίο στηρίζεται σε παράβαση των άρθρων 24, 29 και 40 ΣΕΕ*

45 Με το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι, θεσπίζοντας το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον προσβαλλόμενο κανονισμό, το Συμβούλιο υπερέβη τις αρμοδιότητες που του έχουν ανατεθεί δυνάμει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, παρέβη το άρθρο 24, παράγραφος 2, ΣΕΕ και τα άρθρα 29 και 40 ΣΕΕ.

46 Στο πλαίσιο αυτό, κατά πρώτον, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι, εφόσον η απόφαση 2014/145 δεν προβλέπει τις υποχρεώσεις αναφοράς και συνεργασίας που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, αυτές δεν συνιστούν αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της απόφασης 2014/145. Κατά συνέπεια, οι εν λόγω υποχρεώσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν μέτρα «εφαρμογής» της απόφασης αυτής.

47 Προσθέτουν δε ότι αυτές οι υποχρεώσεις αναφοράς και συνεργασίας δεν μπορούν να θεωρηθούν ούτε απλοί «όροι εφαρμογής» των περιοριστικών μέτρων. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω υποχρεώσεις προστίθενται στα περιοριστικά μέτρα για την εφαρμογή ή την εκτέλεσή τους και η αθέτησή τους θεωρείται συμμετοχή σε καταστρατήγηση, δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, πράγμα που δεν προβλέπουν τα λοιπά καθεστώτα περιοριστικών μέτρων.

48 Ειδικότερα, οι προσφεύγοντες επισημαίνουν ότι, βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ, τίποτα δεν δικαιολογεί την εκ μέρους του Συμβουλίου θέσπιση των υποχρεώσεων αυτών, ενώ, πριν από τον προσβαλλόμενο κανονισμό, το άρθρο 8 του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 476/2014 του Συμβουλίου, της 12ης Μαΐου 2014 (ΕΕ 2014, L 137, σ. 1), προέβλεπε ήδη υποχρεώσεις αναφοράς και συνεργασίας, οι οποίες ήταν λιγότερο αυστηρές όσον αφορά τις προθεσμίες και τις κυρώσεις.

49 Κατά δεύτερον, οι προσφεύγοντες επισημαίνουν ότι δεν αρνούνται ότι, βεβαίως, το Συμβούλιο διαθέτει, δυνάμει του άρθρου 26 ΣΕΕ, αρμοδιότητα στον τομέα της εφαρμογής της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας (στο εξής: ΚΕΠΠΑ). Εντούτοις, οι προσφεύγοντες προσθέτουν ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει το Συμβούλιο, το άρθρο 2, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ δεν παρέχει στο θεσμικό αυτό όργανο αρμοδιότητα για να θεσπίζει μέτρα εκτέλεσης των περιοριστικών μέτρων, ενώ το άρθρο 24, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ προβλέπει ότι η υλοποίηση της ΚΕΠΠΑ ανατίθεται, μεταξύ άλλων, στα κράτη μέλη. Εξ αυτού συνάγουν ότι, θεσπίζοντας τις επίμαχες υποχρεώσεις, το Συμβούλιο παρέβη το σύστημα κατανομής αρμοδιοτήτων που θεσπίζεται στο άρθρο 40 ΣΕΕ, στο μέτρο που δεν εναπόκειται στο θεσμικό αυτό όργανο να αποφασίσει τον τρόπο με τον οποίο θα εκτελεστούν τα περιοριστικά μέτρα στο έδαφος των κρατών μελών.

50 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

51 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 24, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, η ΚΕΠΠΑ διέπεται από ειδικούς κανόνες και διαδικασίες και «χαράσσεται και υλοποιείται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο, τα οποία αποφασίζουν με ομοφωνία, πλην των περιπτώσεων στις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν άλλως». Επιπλέον, η πολιτική αυτή υλοποιείται από τον Ύπατο Εκπρόσωπο και από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις Συνθήκες. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 29 ΣΕΕ, το Συμβούλιο «εκδίδει αποφάσεις οι οποίες καθορίζουν τη στάση της Ένωσης επί συγκεκριμένου ζητήματος γεωγραφικής ή θεματικής φύσεως».

52 Τα περιοριστικά μέτρα θεσπίζονται, στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, με απόφαση του Συμβουλίου λαμβανόμενη ομοφώνως βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ και η θέση τους σε εφαρμογή πραγματοποιείται, στο πλαίσιο της Συνθήκης ΛΕΕ, μέσω κανονισμού ο οποίος εκδίδεται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 215 ΣΛΕΕ, από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από κοινή πρόταση του Ύπατου Εκπροσώπου και της Επιτροπής. Αφενός, το άρθρο 215, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ αφορά την εκ μέρους του Συμβουλίου θέσπιση των αναγκαίων μέτρων για τη διακοπή ή τη μείωση, εν όλω ή εν μέρει, των οικονομικών και χρηματοοικονομικών σχέσεων με μία ή περισσότερες τρίτες χώρες, η οποία προβλέπεται από απόφαση εκδιδόμενη σύμφωνα με το κεφάλαιο 2 του τίτλου V της Συνθήκης ΕΕ. Αφετέρου, κατά το άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, εφόσον προβλέπεται από απόφαση που εκδίδεται σύμφωνα με το κεφάλαιο 2 του τίτλου V της Συνθήκης ΕΕ, το Συμβούλιο μπορεί να λαμβάνει περιοριστικά μέτρα έναντι φυσικών ή νομικών προσώπων, ομάδων ή μη κρατικών οντοτήτων.

53 Κατά τη νομολογία, από τα άρθρα 24 και 29 ΣΕΕ προκύπτει ότι, κατά κανόνα, το Συμβούλιο είναι εκείνο το οποίο καθορίζει, στις αποφάσεις που λαμβάνει στον τομέα της ΚΕΠΠΑ και αποφασίζοντας με ομοφωνία, το αντικείμενο των περιοριστικών μέτρων που η Ένωση θεσπίζει στον τομέα της ΚΕΠΠΑ. Λαμβανομένου υπόψη του ευρέος περιεχομένου των στόχων και σκοπών της ΚΕΠΠΑ, όπως αυτοί διατυπώνονται στο άρθρο 3, παράγραφος 5, ΣΕΕ και στο άρθρο 21 ΣΕΕ καθώς και στις ειδικές διατάξεις σχετικά με την ΚΕΠΠΑ, ιδίως στα άρθρα 23 και 24 ΣΕΕ, το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά τον ορισμό του αντικειμένου αυτού (απόφαση της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 88).

54 Όσον αφορά το άρθρο 215 ΣΛΕΕ, το οποίο θεσπίζει δίοδο επικοινωνίας μεταξύ των σκοπών της Συνθήκης ΕΕ στον τομέα της ΚΕΠΠΑ και των δράσεων της Ένωσης που συνίστανται στην επιβολή οικονομικών μέτρων τα οποία εμπίπτουν στη Συνθήκη ΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 19ης Ιουλίου 2012, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, C-130/10, EU:C:2012:472, σκέψη 59), το εν λόγω άρθρο επιτρέπει την έκδοση από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από κοινή πρόταση του Ύπατου Εκπροσώπου και της Επιτροπής, κανονισμών για την υλοποίηση ή τη θέση σε εφαρμογή περιοριστικών μέτρων οσάκις αυτά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΛΕΕ, καθώς και, ιδίως, για τη διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής τους σε όλα τα κράτη μέλη (πρβλ. απόφαση της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψεις 89 και 90).

55 Επομένως, οι αποφάσεις που εκδίδονται βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ καθορίζουν τη θέση της Ένωσης όσον αφορά τα ληπτέα περιοριστικά μέτρα, ενώ οι κανονισμοί που εκδίδονται βάσει του άρθρου 215 ΣΛΕΕ συνδέονται, υπό το πρίσμα των σκοπών και του περιεχομένου τους, με τις εν λόγω αποφάσεις και αποτελούν το μέσο για τη θέση τους σε εφαρμογή τους στο επίπεδο της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 19ης Ιουλίου 2012, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, C-130/10, EU:C:2012:472, σκέψεις 72 και 76, και της 28ης Μαρτίου 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, σκέψη 90).

56 Εν προκειμένω, οι προσβαλλόμενες διατάξεις θεσπίστηκαν βάσει του άρθρου 215 ΣΛΕΕ και, ειδικότερα, του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, όπως εξάλλου αναγνωρίζουν οι κύριοι διάδικοι.

57 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά την πέμπτη αιτιολογική σκέψη του προσβαλλόμενου κανονισμού, οι προσβαλλόμενες διατάξεις θεσπίστηκαν προκειμένου να αντιμετωπιστούν «[…] [οι] ολοένα πολυπλοκότερ[ες μέθοδοι] καταστρατήγησης των κυρώσεων που παρεμποδίζουν την […] εφαρμογή [των περιοριστικών μέτρων]». Ως εκ τούτου, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και ομοιόμορφη εφαρμογή του κανονισμού, το Συμβούλιο υπογράμμισε την ανάγκη «να υποχρεωθούν τα κατονομαζόμενα πρόσωπα και οντότητες που διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία εντός της δικαιοδοσίας κράτους μέλους να αναφέρουν τα στοιχεία αυτά και να συνεργάζονται με την αρμόδια αρχή κατά τον έλεγχο αυτής της αναφοράς».

58 Συναφώς, το Συμβούλιο υπογράμμισε, αφενός, ότι, σε σύγκριση με τα καθεστώτα περιοριστικών μέτρων που τέθηκαν σε εφαρμογή λόγω της υφιστάμενης κατάστασης σε άλλες χώρες, ο αριθμός των προσώπων τα οποία αφορούν τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν στο πλαίσιο του καθεστώτος σχετικά με την κατάσταση στην Ουκρανία δεν υπήρξε ποτέ τόσο υψηλός και, αφετέρου, ότι τα περιοριστικά αυτά μέτρα αποτέλεσαν αντικείμενο καταστρατήγησης ή ακόμη και παραβάσεων, προκειμένου να αποφευχθεί η αποτελεσματική εφαρμογή τους. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τα όσα διημείφθησαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η θέσπιση των επίμαχων υποχρεώσεων ήταν κατά μείζονα λόγο δικαιολογημένη καθόσον, κατά το παρελθόν, λίγα κράτη μέλη είχαν θεσπίσει εθνικές διατάξεις οι οποίες να προβλέπουν τέτοιες υποχρεώσεις, ιδίως την υποχρέωση αναφοράς κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων ευρισκόμενων στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο συγκεκριμένων προσώπων.

59 Επομένως, οι υποχρεώσεις αναφοράς και συνεργασίας θεσπίστηκαν, εν προκειμένω, προς διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής του κανονισμού 269/2014 στο έδαφος της Ένωσης και προς ματαίωση των μεθόδων καταστρατήγησης των περιοριστικών μέτρων, των οποίων η εφαρμογή κατέστη εφικτή, μεταξύ άλλων, με τη χρήση περίπλοκων νομικών και χρηματοπιστωτικών συστημάτων.

60 Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι τα μέτρα που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, συνδέονται με την απόφαση 2014/145, καθόσον είναι ικανά να διασφαλίσουν, στο επίπεδο της Ένωσης, την αποτελεσματική και ομοιόμορφη εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων που προβλέπει η απόφαση αυτή, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι τα μέτρα αυτά παραβιάζουν το άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, για τον λόγο ότι δεν είναι αναγκαία και ότι δεν είναι δυνατόν να ληφθούν χωρίς να περιληφθούν σε απόφαση του Συμβουλίου στηριζόμενη στο άρθρο 29 ΣΕΕ.

61 Για τους ίδιους λόγους με τους εκτιθέμενους στις σκέψεις 57 έως 60 ανωτέρω, δεδομένου ότι οι διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, ήταν ικανές να διασφαλίσουν στο επίπεδο της Ένωσης την ομοιόμορφη εφαρμογή των υποχρεώσεων που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές και, κατά συνέπεια, την αποτελεσματική και ομοιόμορφη εφαρμογή της απόφασης 2014/145, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι οι υποχρεώσεις αυτές εμπίπτουν στην εκτελεστική αρμοδιότητα των κρατών μελών και καταδεικνύουν την ύπαρξη παράβασης του άρθρου 24, παράγραφος 2, ΣΕΕ. Επιπλέον, δεδομένου ότι το άρθρο 40 ΣΕΕ δεν αφορά την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της, οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να υποστηρίζουν ότι η θέσπιση των επίμαχων υποχρεώσεων αντιβαίνει στη διάταξη αυτή για τον λόγο ότι εμπίπτει στην εκτελεστική αρμοδιότητα των κρατών μελών.

62 Ομοίως, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, η απλή μνεία των περιοριστικών μέτρων η οποία περιέχεται στο άρθρο 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ δεν έχει ως συνέπεια τον περιορισμό των προβλεπόμενων από την εν λόγω διάταξη μέτρων σε υποχρεώσεις παραλείψεως. Πράγματι, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 54 ανωτέρω, η διάταξη αυτή έχει ως σκοπό να παράσχει στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να θέσει σε εφαρμογή απόφαση εκδοθείσα στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, προκειμένου να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή της σε όλα τα κράτη μέλη.

63 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι οι υποχρεώσεις που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των μέτρων δέσμευσης των κεφαλαίων που προβλέπει η απόφαση 2014/145 και στην εφαρμογή τους, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Συμβούλιο μπορούσε να θεσπίσει τέτοιες υποχρεώσεις με κανονισμό της Ένωσης, βάσει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και χωρίς να παραβεί το άρθρο 29 ΣΕΕ, τούτο δε ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι οι υποχρεώσεις αυτές δεν προβλέπονταν ρητώς στη σχετική απόφαση.

64 Τέλος, επισημαίνεται ότι, βεβαίως, πριν από τη θέσπιση του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, το άρθρο 8 του κανονισμού 269/2014, που μνημονεύεται στη σκέψη 9 ανωτέρω, προέβλεπε ήδη υποχρέωση αναφοράς. Εντούτοις, το άρθρο αυτό αναφέρεται στις υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας και επαγγελματικού απορρήτου τις οποίες υπέχουν τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα καθώς και οι οντότητες και οργανισμοί, άρα κυρίως οι επιχειρηματίες που είναι επιφορτισμένοι με τη διασφάλιση της εφαρμογής των μέτρων δέσμευσης κεφαλαίων και όχι τα πρόσωπα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των περιοριστικών μέτρων. Τούτο επιβεβαιώνεται εξάλλου από το γεγονός ότι το εν λόγω άρθρο δεν χρησιμοποιεί τη διατύπωση που επελέγη στον κανονισμό αυτόν για να προσδιορίσει τα πρόσωπα που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, ήτοι τα «πρόσωπα που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του [εν λόγω] κανονισμού». Επομένως, δεδομένου ότι το άρθρο 8 του κανονισμού 269/2014 δεν μπορούσε να εφαρμοστεί στα πρόσωπα που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα, τα οποία είναι ωστόσο τα πλέον κατάλληλα να ενημερώσουν τις αρμόδιες εθνικές αρχές σχετικά με τα περιουσιακά τους στοιχεία, στο πλαίσιο που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 57 έως 60 ανωτέρω, το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι, κατ' ουσίαν, η θέσπιση του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού ήταν αδικαιολόγητη πρέπει να απορριφθεί.

65 Επομένως, από τις σκέψεις 56 έως 64 ανωτέρω προκύπτει ότι, δεδομένου ότι οι διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, εμπίπτουν στην εξουσία εφαρμογής απόφασης εκδοθείσας στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, το Συμβούλιο είχε τη δυνατότητα να τις θεσπίσει βάσει κανονισμού της Ένωσης εκδοθέντος δυνάμει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, ανεξαρτήτως του αν οι επίμαχες υποχρεώσεις είναι υποχρεώσεις ενέργειας που βαρύνουν τους προσφεύγοντες και δεν προβλέπονταν από απόφαση εκδοθείσα βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ.

66 Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως.

– Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, το οποίο στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 40 ΣΕΕ και του άρθρου 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

67 Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι το Συμβούλιο, θεσπίζοντας το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, παρέβη το άρθρο 40 ΣΕΕ καθώς και το άρθρο 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

68 Συναφώς, υποστηρίζουν ότι το Συμβούλιο, προβλέποντας, στο άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον προσβαλλόμενο κανονισμό, ότι η μη τήρηση της υποχρέωσης αναφοράς θεωρείται συμμετοχή σε δραστηριότητες που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων και τροποποιώντας το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, υποκατέστησε τα κράτη μέλη καθόσον αποφάσισε τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμόζονταν στο έδαφος των κρατών μελών τα περιοριστικά μέτρα και θα επιβάλλονταν κυρώσεις σε περίπτωση παράβασής τους, ιδίως υποχρεώνοντάς τα να προβλέψουν μέτρα δήμευσης.

69 Υπογραμμίζουν ότι, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 83 ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο δεν είναι αρμόδιο να εναρμονίζει, σε επίπεδο Ένωσης, τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης των περιοριστικών μέτρων που λαμβάνονται στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, δεδομένου ότι μόνον οδηγίες, εκδοθείσες κατά τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, μπορούν να θεσπίζουν ελάχιστους κανόνες σχετικούς με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον οικείο τομέα.

70 Η ανάλυση αυτή επιβεβαιώνεται εξάλλου από το γεγονός ότι, σε επίπεδο Ένωσης, η οδηγία 2014/42/ΕΕ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 2014, L 127, σ. 39), εναρμονίζει ήδη τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ένωση.

71 Επιπλέον, μετά τη θέσπιση των προσβαλλόμενων διατάξεων, το Συμβούλιο εξέδωσε, στις 28 Νοεμβρίου 2022, την απόφαση (ΕΕ) 2022/2332, για τον προσδιορισμό της παραβίασης των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης ως τομέα εγκληματικότητας που πληροί τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 [ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2022, L 308, σ. 18). Με την απόφαση αυτή, το Συμβούλιο αποφάσισε ότι η παραβίαση των περιοριστικών μέτρων αποτελεί τομέα εγκληματικότητας κατά την έννοια του άρθρου 83, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Βάσει αυτής ακριβώς της απόφασης, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 2 Δεκεμβρίου 2022, πρόταση οδηγίας σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης [COM(2022) 684 final], κατά την οποία η εναρμόνιση των ορισμών στο ποινικό δίκαιο και των ποινικών κυρώσεων δεν μπορεί να γίνει στη νομική βάση του άρθρου 215 ΣΛΕΕ.

72 Όσον αφορά την επιχειρηματολογία του Συμβουλίου ότι δεν είναι δυνατόν να αμφισβητηθεί το καθεστώς των εφαρμοστέων κυρώσεων, για τον λόγο ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, δεν αποτελεί αντικείμενο της υπό κρίση προσφυγής και ότι, ως εκ τούτου, οι προσφεύγοντες εκπροθέσμως προσβάλλουν τις διατάξεις αυτές, οι τελευταίοι ισχυρίζονται ότι δεν ήταν σε θέση να προσβάλουν το άρθρο αυτό παρά μόνο μετά τη θέσπιση των προσβαλλόμενων διατάξεων. Επισημαίνουν δε ότι, εν πάση περιπτώσει, προσβάλλουν το εν λόγω άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, προβάλλοντας ένσταση ελλείψεως νομιμότητας.

73 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

74 Όσον αφορά, κατά πρώτον, την ένσταση ελλείψεως νομιμότητας που προβάλλουν οι προσφεύγοντες κατά του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, για να είναι παραδεκτή, η ένσταση αυτή πρέπει να αφορά διατάξεις που συνιστούν τη νομική βάση της προσβαλλόμενης πράξης ή που έχουν άμεσο νομικό δεσμό με την πράξη αυτή (πρβλ. αποφάσεις της 8ης Σεπτεμβρίου 2020, Επιτροπή και

Συμβούλιο κατά Carreras Sequeros κ.λπ., C-119/19 P και C-126/19 P, EU:C:2020:676, σκέψη 69 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 15ης Νοεμβρίου 2023, OT κατά Συμβουλίου, T-193/22, EU:T:2023:716, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

75 Εν προκειμένω όμως, πέραν του γεγονότος ότι η ένσταση ελλείψεως νομιμότητας προβλήθηκε το πρώτον με το υπόμνημα απαντήσεως, διαπιστώνεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, δεν συνιστούν τη νομική βάση του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014. Οι πρώτες δε αυτές διατάξεις δεν έχουν άμεσο νομικό δεσμό με τις δεύτερες, δεδομένου ότι οι πρώτες εφαρμόζονται κατά γενικό τρόπο στις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης του εν λόγω κανονισμού και όχι στην ειδική περίπτωση της παράβασης των δεύτερων. Επομένως, η ένσταση ελλείψεως νομιμότητας πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

76 Όσον αφορά, δεύτερον, το ζήτημα αν οι διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον προσβαλλόμενο κανονισμό, σε συνδυασμό με το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, είναι ικανές να θεσπίσουν ποινικό αδίκημα και, ως εκ τούτου, να έχουν ως συνέπεια την παράβαση του άρθρου 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, αρκείται απλώς στον χαρακτηρισμό της μη τήρησης των υποχρεώσεων αναφοράς και συνεργασίας που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού ως συμμετοχής σε καταστρατήγηση, κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

77 Επιβάλλεται, όμως, η διαπίστωση ότι ο χαρακτηρισμός της συμμετοχής σε δραστηριότητες καταστρατήγησης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, δεν μπορεί, αυτός καθεαυτόν, να θεωρηθεί ότι συνιστά ποινικοποίηση.

78 Όσον αφορά το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι οι διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον προσβαλλόμενο κανονισμό, ερμηνευόμενες υπό το πρίσμα των διατάξεων του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, θεσπίζουν ποινικό αδίκημα λόγω των ποινικών κυρώσεων που προβλέπουν οι δεύτερες αυτές διατάξεις, επισημαίνεται ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, καταλείπει στα κράτη μέλη τη μέριμνα να θεσπίζουν τους κανόνες για τις κυρώσεις, «συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των ποινικών κυρώσεων».

79 Η χρήση της διατύπωσης αυτής συνεπάγεται ότι ο καθορισμός της φύσης των κυρώσεων που επιβάλλονται λόγω παραβιάσεων του κανονισμού 269/2014 εμπίπτει στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών και, επομένως, στο εθνικό δίκαιο, ακόμη και στην περίπτωση εφαρμογής της κύρωσης δήμευσης του προϊόντος των παραβιάσεων (πρβλ. απόφαση της 19ης Μαρτίου 2020, « Agro In 2001», C-234/18, EU:C:2020:221, σκέψεις 60 και 61).

80 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όσον αφορά ειδικώς το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, η αρμοδιότητα των κρατών μελών να καθορίζουν τον αστικό, διοικητικό ή ποινικό χαρακτήρα των κυρώσεων επιβεβαιώνεται από την τελευταία περίοδο της πέμπτης αιτιολογικής σκέψης του προσβαλλόμενου κανονισμού, κατά την οποία, κατ' ουσίαν, η καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων, την οποία προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, επισύρει κυρώσεις «εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τέτοιες κυρώσεις δυνάμει των εφαρμοστέων εθνικών κανόνων και διαδικασιών».

81 Επομένως, από τις σκέψεις 79 και 80 ανωτέρω προκύπτει ότι οι διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούν ποινικοποίηση και ότι, ως εκ τούτου, έχουν εκδοθεί κατά παράβαση του άρθρου 83 ΣΛΕΕ.

82 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι η έκδοση από την Επιτροπή της πρότασης οδηγίας, που μνημονεύεται στη σκέψη 71 ανωτέρω, επιβεβαιώνει τον ποινικό χαρακτήρα των διατάξεων του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε.

83 Πράγματι, επισημαίνεται ότι οι διατάξεις της εν λόγω πρότασης οδηγίας, για την έκδοση της οποίας κατέστη προηγουμένως αναγκαία, σύμφωνα με το άρθρο 83, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η έκδοση απόφασης του Συμβουλίου περί προσδιορισμού νέου τομέα εγκληματικότητας, προέβλεπαν την υποχρέωση των εθνικών αρχών να θεσπίσουν ελάχιστους κανόνες για τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των ποινικών κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων αναφοράς και συνεργασίας που προβλέπονται από τα περιοριστικά μέτρα. Για τους λόγους όμως που ήδη εκτέθηκαν στις σκέψεις 76 έως 80 ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τούτο δεν ισχύει όσον αφορά τις διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε.

84 Τέλος, επισημαίνεται ότι τόσο το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, όσο και το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, καταλείπουν στις εθνικές αρχές την αρμοδιότητα να καθορίζουν τον ποινικό, αστικό ή διοικητικό χαρακτήρα που αποδίδεται στην παράβαση της συμμετοχής σε δραστηριότητες καταστρατήγησης και στις κυρώσεις τις οποίες επισύρει η παράβαση αυτή. Εξ αυτών συνάγεται ότι, για τους ίδιους λόγους με τους εκτιθέμενους στις σκέψεις 51 έως 55 ανωτέρω, οι εν λόγω διατάξεις μπορούσαν να θεσπιστούν από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και ότι δεν μπορεί να προσαφθεί στο Συμβούλιο ότι υποκατέστησε ως μη όφειλε τα κράτη μέλη κατά την άσκηση της νομοθετικής τους αρμοδιότητας.

85 Επιπλέον, δεδομένου ότι το νομικό καθεστώς που εφαρμόζεται στις επίμαχες υποχρεώσεις και στις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παράβασης δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ποινικού δικαίου, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Συμβούλιο ότι παρέβη το άρθρο 83 ΣΛΕΕ, οπότε, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, το Συμβούλιο δεν παρέβη ούτε το άρθρο 40 ΣΕΕ. Ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθούν το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως και ο πρώτος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του.

Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε κατάχρηση εξουσίας

86 Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν, κατ’ ουσίαν, ότι το Συμβούλιο ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας καθόσον παρακίνησε τα κράτη μέλη να προβλέψουν κυρώσεις για τη μη τήρηση των υποχρεώσεων του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, μέσω της επιβολής ποινής δήμευσης.

87 Συγκεκριμένα, κατά τους προσφεύγοντες, δεν πρόκειται πλέον απλώς για δέσμευση των κεφαλαίων, αλλά για δήμευσή τους, όπως επιβεβαιώνεται από τις δηλώσεις του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, του Ύπατου Εκπροσώπου, της Προέδρου της Επιτροπής, καθώς και από τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 20ής και 21 Οκτωβρίου 2022. Ενεργώντας κατ’ αυτόν τον τρόπο, ενώ τα περιοριστικά μέτρα παράγουν, στην πράξη,

αποτελέσματα παρόμοια με εκείνα των λοιπών καθεστώτων κυρώσεων, το Συμβούλιο προσπαθεί να αλλοιώσει τη φύση των μέτρων δέσμευσης κεφαλαίων οργανώνοντας τη δήμευσή τους, μέτρο το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

88 Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν επίσης ότι η μεταγενέστερη έκδοση της απόφασης 2022/2332, με την οποία προστέθηκε στον κατάλογο των παραβάσεων του άρθρου 83, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ η παράβαση των περιοριστικών μέτρων, καθώς και η έκδοση, από την Επιτροπή, της πρότασης οδηγίας σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης, είναι ικανές να επιβεβαιώσουν την ύπαρξη κατάχρησης εξουσίας.

89 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

90 Κατά πάγια νομολογία, μια πράξη εκδίδεται κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν από αντικειμενικές, λυσιτελείς και συγκλίνουσες ενδείξεις προκύπτει ότι έχει ως αποκλειστικό ή, τουλάχιστον, καθοριστικό σκοπό την επίτευξη αποτελέσματος διαφορετικού από εκείνο το οποίο δηλώνεται ότι επιδιώκει ή την αποφυγή τηρήσεως διαδικασίας που προβλέπεται ειδικά στη Συνθήκη για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων περιστάσεων (βλ. απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2008, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου, T-256/07, EU:T:2008:461, σκέψη 151 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

91 Εν προκειμένω, κατά πρώτον, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 76 έως 83 ανωτέρω, οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν έχουν ποινικό χαρακτήρα και θέτουν σε εφαρμογή τα μέτρα δέσμευσης κεφαλαίων κατά τρόπο ομοιόμορφο στο έδαφος της Ένωσης. Τούτο συνεπάγεται ότι οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να επικαλεστούν λυσιτελώς κατάχρηση εξουσίας όσον αφορά τη θέσπιση των διατάξεων αυτών μέσω κανονισμού του Συμβουλίου, εκδοθέντος κατά νόμο βάσει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

92 Κατά δεύτερον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα στοιχεία που μνημονεύονται στις σκέψεις 56 έως 64 ανωτέρω καταδεικνύουν ότι οι δηλώσεις τις οποίες επικαλούνται οι προσφεύγοντες δεν αποτελούν την αποκλειστική ή και την καθοριστική αιτία της λήψης των προσβαλλόμενων μέτρων. Εξ αυτών προκύπτει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 90 ανωτέρω.

93 Ως εκ τούτου, και δεδομένου ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις θεσπίστηκαν σύμφωνα με την προβλεπόμενη προς τούτο διαδικασία και όχι, όπως υποστηρίζουν οι προσφεύγοντες, με μοναδικό σκοπό τη δήμευση των περιουσιακών στοιχείων που είχαν δεσμευθεί κατ' εφαρμογήν των περιοριστικών μέτρων, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Συμβούλιο ότι ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας.

94 Επομένως, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας

95 Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η υποχρέωση αναφοράς την οποία επιβάλλει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, δεν είναι κατάλληλη για την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει η οικεία ρύθμιση και βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή τους μέτρου, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το Συμβούλιο δεν

αποδεικνύει ότι το καθεστώς των περιοριστικών μέτρων που θεσπίστηκε με την απόφαση 2014/145 απαιτεί τη θέσπιση υποχρέωσης αναφοράς εκ μέρους των προσώπων τα οποία αφορά η ρύθμιση αυτή.

96 Συναφώς, οι προσφεύγοντες υπογραμμίζουν ότι το Συμβούλιο δεν αποδεικνύει τις δυσχέρειες που αντιμετώπισε κατά την εφαρμογή του κανονισμού 269/2014, για τις οποίες κάνει λόγο η πέμπτη αιτιολογική σκέψη του προσβαλλόμενου κανονισμού.

97 Προσθέτουν δε ότι η θέσπιση των διατάξεων αυτών είναι κατά μείζονα λόγο δυσανάλογη σε σχέση με τους σκοπούς που επιδιώκει η ρύθμιση, δεδομένου ότι η μη τήρηση των υποχρεώσεων αναφοράς και συνεργασίας θεωρείται, δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, ως καταστρατήγηση των περιοριστικών μέτρων. Επομένως, με τη διάταξη αυτή, υφίσταται ο κίνδυνος να θεωρηθεί ότι συνιστά καταστρατήγηση κάθε παράλειψη αναφοράς περιουσιακού στοιχείου, ανεξαρτήτως του ακούσιου χαρακτήρα της μη αναφοράς, πράγμα που θα μπορούσε να δημιουργήσει αμάχητο τεκμήριο καταστρατήγησης, αντίθετο προς την αρχή του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής.

98 Κατά τους προσφεύγοντες, τούτο είναι κατά μείζονα λόγο προβληματικό διότι είναι πολύ πιθανό ο εθνικός νομοθέτης, με την ενθάρρυνση του Συμβουλίου, να προβλέψει για την παράβαση της καταστρατήγησης των περιοριστικών μέτρων ποινικές κυρώσεις, αλλά και, ενδεχομένως, κύρωση δήμευσης, η οποία όχι μόνο θα έχει «προδήλως δυσανάλογο» χαρακτήρα, αλλά θα έχει και ως αποτέλεσμα να αφαιρέσει από τα περιοριστικά μέτρα τον συντηρητικό και προληπτικό χαρακτήρα τους.

99 Τέλος, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι η προβλεπόμενη προθεσμία για την αναφορά των περιουσιακών τους στοιχείων, εν προκειμένω η 1η Σεπτεμβρίου 2022, τους άφησε μόλις 41 ημέρες για να προβούν σε αυτήν την ενέργεια. Λαμβανομένης, όμως, υπόψη της πολυπλοκότητας η οποία συναρτάται με την αοριστία των εννοιών που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό της υποχρέωσης αναφοράς και με τον τρόπο πραγματοποίησης της αναφοράς ο οποίος διαφέρει ανάλογα με καθεμιά από τις αρχές τις οποίες αφορά η αναφορά, η προθεσμία αυτή ήταν ανεπαρκής και εκτός των ορίων που θέτει η αρχή της αναλογικότητας.

100 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

101 Υπενθυμίζεται ότι η αρχή της αναλογικότητας, η οποία συγκαταλέγεται στις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, επιβάλλει να είναι τα μέτρα που προβλέπονται από διάταξη του δικαίου της Ένωσης πρόσφορα για την υλοποίηση των επιδιωκόμενων από την οικεία ρύθμιση νόμιμων σκοπών και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξή τους μέτρο (απόφαση της 13ης Μαρτίου 2012, Melli Bank κατά Συμβουλίου, C-380/09 P, EU:C:2012:137, σκέψη 52, και της 15ης Νοεμβρίου 2023, OT κατά Συμβουλίου, T-193/22, EU:T:2023:716, σκέψη 56).

102 Όσον αφορά, κατ’ αρχάς, το επιχείρημα ότι το Συμβούλιο δεν απέδειξε την αυξανόμενη πολυπλοκότητα των συστημάτων που καθιστούν δυνατή την αποφυγή των κυρώσεων, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Συμβούλιο θέσπισε τις προσβαλλόμενες διατάξεις στο πλαίσιο της εξουσίας εκτιμήσεως που του αναγνωρίζεται και τις αιτιολόγησε, όπως προκύπτει από την πέμπτη αιτιολογική σκέψη του προσβαλλόμενου κανονισμού, επικαλούμενο τον σκοπό ματαίωσης της χρήσης πολύπλοκων νομικών και οικονομικών κατασκευών ικανών να καταστήσουν αν όχι ευκολότερη την καταστρατήγηση των μέτρων, τουλάχιστον δυσχερέστερο τον εκ μέρους των αρμόδιων εθνικών αρχών εντοπισμό των κεφαλαίων ή των οικονομικών πόρων που αποτελούν το αντικείμενο περιοριστικών μέτρων βάσει της απόφασης 2014/145. Η επιδίωξη, όμως, ενός

τέτοιου σκοπού, τον οποίο το Συμβούλιο δεν μπορεί να υποχρεωθεί να δικαιολογήσει με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων, δικαιολογεί την ανάγκη επιβολής, στα πρόσωπα που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα δυνάμει της απόφασης αυτής, των υποχρεώσεων αναφοράς και συνεργασίας που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε. Επομένως, το πρώτο αυτό επιχείρημα πρέπει να απορριφθεί.

103 Όσον αφορά, εν συνεχεία, το επιχείρημα των προσφευγόντων ότι το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, θέσπισε αμάχητο τεκμήριο συμμετοχής σε δραστηριότητες καταστρατήγησης των περιοριστικών μέτρων, επισημαίνεται ότι οι διατάξεις του άρθρου αυτού παραπέμπουν στο άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού για τον προσδιορισμό της φύσης της συμμετοχής σε δραστηριότητα καταστρατήγησης. Δεδομένου όμως ότι οι τελευταίες αυτές διατάξεις προβλέπουν ότι, για να στοιχειοθετηθεί η συμμετοχή σε δραστηριότητες καταστρατήγησης, η συμμετοχή αυτή πρέπει να γίνεται «εν γνώσει και εκ προθέσεως», το άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή μόνον εφόσον η μη τήρηση των υποχρεώσεων που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού έλαβε χώρα «εν γνώσει και εκ προθέσεως». Επομένως, ενδεχόμενη ακούσια παράλειψη αναφοράς ορισμένων κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων δεν συνιστά παράβαση που επισύρει κυρώσεις. Κατ’ αυτόν τον τρόπο, μπορεί να αποκλειστεί οιαδήποτε θέσπιση αμάχητου τεκμηρίου καταστρατήγησης των μέτρων με τις εν λόγω διατάξεις. Επομένως, το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.

104 Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι, κατ’ ουσίαν, οι προσβαλλόμενες διατάξεις οδηγούν τις εθνικές αρχές να επιβάλλουν συστηματικά την ποινή της δήμευσης για κάθε παράβαση των υποχρεώσεων αναφοράς και συνεργασίας, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον προσβαλλόμενο κανονισμό, και, ως εκ τούτου, να μεταβάλλουν τη φύση των περιοριστικών μέτρων, διαπιστώνεται ότι το Συμβούλιο, παραπέμποντας με το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, σε «κατάλληλα μέτρα» δήμευσης των προϊόντων των παραβιάσεων του κανονισμού 269/2014, κατέλιπε περιθώριο εκτίμησης στις εθνικές αρχές όσον αφορά τον ορισμό, τη φύση και την έκταση της δήμευσης αυτής. Επιπλέον, η κύρωση της δήμευσης του προϊόντος των παραβιάσεων, καθόσον μπορεί να επιβληθεί μόνο σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον προσβαλλόμενο κανονισμό, δεν πρέπει να συγχέεται με τα περιοριστικά μέτρα αυτά καθεαυτά, τα οποία διατηρούν τον συντηρητικό και προσωρινό χαρακτήρα τους. Εν πάση περιπτώσει, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το αντικείμενο της δήμευσης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2022/880, καθόσον εφαρμόζεται μόνο στα «προϊόντα […] παραβιάσεων», διαφέρει από το αντικείμενο των περιοριστικών μέτρων, το οποίο αφορά τα κεφάλαια και τους οικονομικούς πόρους όπως καθορίζονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014. Επομένως, πρέπει να απορριφθούν τα επιχειρήματα των προσφευγόντων με τα οποία επιδιώκεται να διαπιστωθεί ότι οι κυρώσεις τις οποίες επισύρει η καταστρατήγηση που μνημονεύεται στο άρθρο 9, παράγραφος 3, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε με τον προσβαλλόμενο κανονισμό, μεταβάλλουν τη φύση των περιοριστικών μέτρων και είναι προδήλως δυσανάλογες.

105 Όσον αφορά την προθεσμία των 41 ημερών που δόθηκε στους προσφεύγοντες για να αναφέρουν τα κεφάλαιά τους ή τους οικονομικούς πόρους τους, και την οποία αυτοί θεωρούν εξαιρετικά σύντομη, η βραχύτητα της εν λόγω προθεσμίας δεν φαίνεται να ήταν τέτοια ώστε να καταστήσει αδύνατο στα πρόσωπα τα οποία αφορούσαν τα μέτρα δέσμευσης κεφαλαίων να αναφέρουν λυσιτελώς τα κεφάλαιά τους ή τους οικονομικούς πόρους τους στις αρμόδιες εθνικές αρχές. Πράγματι, δεν αμφισβητείται ότι τα πρόσωπα τα οποία αφορούν τα περιοριστικά μέτρα είναι τα

πλέον κατάλληλα να γνωρίζουν τα περιουσιακά τους στοιχεία. Επιπλέον, το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες υποχρεώθηκαν, εν προκειμένω, να αναφέρουν σε τέσσερις διαφορετικές αρμόδιες εθνικές αρχές, εντός προθεσμίας 41 ημερών, τα κεφάλαια και τους οικονομικούς πόρους που βρίσκονται στην κατοχή ή στην ιδιοκτησία ή τελούν υπό τον έλεγχό τους δεν φαίνεται να συνιστά υπερβολικά σύντομη προθεσμία. Εξάλλου, οι ίδιοι οι προσφεύγοντες αναγνωρίζουν ότι τήρησαν εγκαίρως την υποχρέωση αυτή και ουδόλως ισχυρίζονται ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές διαπίστωσαν εις βάρος τους πλημμέλειες διαπραχθείσες κατά την εκτέλεση της υποχρέωσης αυτής.

106 Τέλος, στο μέτρο που οι προσφεύγοντες κάνουν λόγο στο υπόμνημα απαντήσεως για δυσανάλογη προσβολή του δικαιώματός τους ιδιοκτησίας και του δικαιώματός τους στην ιδιωτική ζωή, επισημαίνεται ότι τα επιχειρήματα αυτά δεν είναι τεκμηριωμένα. Επομένως, τα εν λόγω επιχειρήματα πρέπει να απορριφθούν, χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί του παραδεκτού τους.

107 Κατόπιν των προεκτεθέντων, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου

108 Με τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η υποχρέωση αναφοράς που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, στηρίζεται στις έννοιες της ιδιοκτησίας και του ελέγχου και παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας δικαίου.

109 Κατά πρώτον, οι δύο αυτές έννοιες χαρακτηρίζονται από την πολύ μεγάλη πολυπλοκότητά τους. Το στοιχείο αυτό εκθέτει τους προσφεύγοντες στον κίνδυνο να τους επιβληθούν κυρώσεις λόγω παράλειψης αναφοράς, σε περίπτωση αποκλίνουσας ερμηνείας των εννοιών αυτών σε σχέση με τις ερμηνείες που δίνει καθεμιά από τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Η ασάφεια που περιβάλλει τις δύο αυτές έννοιες εξηγεί άλλωστε και τον λόγο για τον οποίο το Συμβούλιο θεώρησε αναγκαίο να καταφύγει στη χρήση πρακτικού οδηγού καθώς και στη διοργάνωση διάσκεψης για να διευκρινίσει το νόημά τους. Η πρακτική αυτή είναι καινοφανής, δεδομένου ότι πρόκειται για διατάξεις των οποίων οι παράβαση μπορεί να επισύρει ποινικές κυρώσεις.

110 Συναφώς και απαντώντας στα επιχειρήματα της Επιτροπής ότι οι προσφεύγοντες είναι ελεύθεροι να επισημάνουν στις αρμόδιες αρχές τις ενδεχόμενες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά την εφαρμογή των διατάξεων που έχουν εφαρμογή σε αυτούς, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι ο ρόλος τους δεν είναι να προλαμβάνουν τα σφάλματα στα οποία υποπίπτει η διοίκηση, ούτε να ασκούν ένδικες προσφυγές για την άρση της προσβολής του δικαιώματος ιδιοκτησίας την οποία υφίστανται.

111 Κατά δεύτερον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι το άρθρο 9 του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, παραβιάζει την αρχή της ασφάλειας δικαίου για τον λόγο ότι οι διατάξεις του δεν προβλέπουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να πραγματοποιείται η σχετική αναφορά ενώπιον των αρμοδίων αρχών κάθε κράτους μέλους. Κατά τους προσφεύγοντες, η έλλειψη ενός τέτοιου μηχανισμού συνεπάγεται πολύ μεγάλη διαφοροποίηση στις διοικητικές πρακτικές εντός της Ένωσης και, κατά συνέπεια, εξάρτηση των προσώπων που υπόκεινται στα μέτρα δέσμευσης κεφαλαίων από την αυθαίρετη κρίση καθεμιάς εκ των οικείων διοικητικών αρχών.

112 Κατά τρίτον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι κανένα στοιχείο δεν τους παρείχε τη δυνατότητα να υποθέσουν ότι το Συμβούλιο μπορούσε, βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα, να τους επιβάλει τέτοια υποχρέωση αναφοράς και ότι η προθεσμία που τους τάχθηκε για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής, εν προκειμένω 41 ημερών, ήταν προδήλως ανεπαρκής.

113 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, αμφισβητεί την επιχειρηματολογία αυτή.

114 Υπενθυμίζεται ότι η αρχή της ασφάλειας δικαίου επιτάσσει να είναι η νομοθεσία της Ένωσης σαφής, ακριβής και προβλέψιμη, ως προς την εφαρμογή της, για όλους τους ενδιαφερομένους (απόφαση της 5ης Μαρτίου 2015, Europäisch-Iranische Handelsbank κατά Συμβουλίου, C-585/13 P, EU:C:2015:145, σκέψη 93· πρβλ. απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2023, OT κατά Συμβουλίου, T-193/22, EU:T:2023:716, σκέψη 42).

115 Όσον αφορά, κατά πρώτον, τον ισχυρισμό ότι οι έννοιες της ιδιοκτησίας και του ελέγχου δεν είναι αρκούντως σαφείς, σε τέτοιο μάλιστα βαθμό ώστε το Συμβούλιο να υποχρεωθεί να οριοθετήσει τις έννοιες αυτές καταφεύγοντας στη χρήση πρακτικού οδηγού και στη διοργάνωση διάσκεψης, επισημαίνεται εκ προοιμίου ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, παραπέμπουν στις έννοιες της ιδιοκτησίας, της κατοχής ή του ελέγχου.

116 Συναφώς, δεδομένου ότι ο κανονισμός 269/2014 αναφέρεται στις έννοιες αυτές χωρίς να παραπέμπει στα εθνικά δίκαια για τον ορισμό τους, οι εν λόγω έννοιες πρέπει να θεωρηθούν ως αυτοτελείς έννοιες του δικαίου της Ένωσης, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται ομοιόμορφα στο έδαφος της Ένωσης [πρβλ. απόφαση της 22ας Ιουνίου 2021, Βενεζουέλα κατά Συμβουλίου (Επηρεασμός τρίτου κράτους), C-872/19 P, EU:C:2021:507, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία]. Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το γράμμα και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η εν λόγω διάταξη, καθώς και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (πρβλ. απόφαση της 13ης Μαρτίου 2012, Melli Bank κατά Συμβουλίου, C-380/09 P, EU:C:2012:137, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

117 Πάντως, δεν προκύπτει ότι η χρήση των εννοιών της ιδιοκτησίας, της κατοχής ή του ελέγχου στις διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, είναι τόσο ασαφής ώστε να μην παρέχεται στα πρόσωπα εις βάρος των οποίων έχουν επιβληθεί μέτρα δέσμευσης κεφαλαίων η δυνατότητα να άρουν με επαρκή βεβαιότητα τυχόν αμφιβολίες ως προς το περιεχόμενο ή το νόημα των εννοιών αυτών.

118 Πράγματι, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, χρησιμοποιώντας τις έννοιες αυτές, το Συμβούλιο προσδιόρισε, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα διάθεσης ή χρήσης των κεφαλαίων ή των οικονομικών πόρων, όπως ορίζονται στο άρθρο 1, στοιχεία δ′ και ζ′, του κανονισμού 269/2014.

119 Ειδικότερα, όσον αφορά την έννοια του ελέγχου και της κατοχής, επισημαίνεται ότι, όσον αφορά τις εταιρίες και στο ειδικό πλαίσιο των περιοριστικών μέτρων, έχει ήδη κριθεί ότι μια εταιρία μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εταιρία που τελεί υπό την κυριότητα ή τον έλεγχο άλλης οντότητας», εφόσον βρίσκεται σε κατάσταση στην οποία η άλλη αυτή οντότητα είναι σε θέση να επηρεάσει τις επιλογές της, έστω και εν απουσία οποιουδήποτε νομικού ή ιδιοκτησιακού δεσμού ή δεσμού κεφαλαιακής συμμετοχής μεταξύ των δύο αυτών οικονομικών οντοτήτων (πρβλ. απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2019, HTTS κατά Συμβουλίου, C-123/18 P, EU:C:2019:694, σκέψη 75).

120 Οι ερμηνείες που μνημονεύονται στις σκέψεις 118 και 119 ανωτέρω αντιστοιχούν στο πλαίσιο εντός του οποίου θεσπίστηκαν οι διατάξεις του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε. Πράγματι, σκοπός του Συμβουλίου είναι να ασκήσει στα πρόσωπα και τις οντότητες που υπόκεινται σε περιοριστικά μέτρα πίεση η οποία μετακυλίεται στις ρωσικές αρχές προκειμένου, μεταξύ άλλων, να αυξηθεί το κόστος των ενεργειών της Ρωσικής Ομοσπονδίας που αποβλέπουν στην υπονόμευση της εδαφικής ακεραιότητας, της κυριαρχίας και της ανεξαρτησίας της Ουκρανίας.

121 Τέλος, επισημαίνεται ότι το γεγονός ότι το Συμβούλιο διοργάνωσε διάσκεψη ή κατέφυγε στη χρήση οδηγού βέλτιστων πρακτικών απευθυνόμενου προς τις εθνικές αρχές, προκειμένου να διευκρινίσει τις έννοιες που χρησιμοποιούνται στον τομέα των περιοριστικών μέτρων, δεν αρκεί αφ' εαυτού για να στοιχειοθετήσει την ύπαρξη ανασφάλειας δικαίου σχετικά με τη χρήση τέτοιων εννοιών.

122 Επομένως, από τις σκέψεις 115 έως 121 ανωτέρω προκύπτει ότι η αναφορά του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε, στις έννοιες της ιδιοκτησίας, της κατοχής ή του ελέγχου των κεφαλαίων ή των οικονομικών πόρων καθιστά δυνατό να γίνει αντιληπτό με επαρκώς σαφή και κατανοητό τρόπο το περιεχόμενο των εννοιών αυτών.

123 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, τις αβεβαιότητες σχετικά με τις αποκλίνουσες πρακτικές των εθνικών αρχών ως προς τον τρόπο πραγματοποίησης της αναφοράς, επισημαίνεται ότι τα στοιχεία που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό καθεμιάς από τις αρμόδιες εθνικές αρχές περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ του κανονισμού 269/2014. Επιπλέον, το γεγονός ότι οι προσφεύγοντες υποχρεώθηκαν να έλθουν σε επαφή με τις εθνικές αυτές αρχές για να λάβουν γνώση του απαιτούμενου τύπου ώστε να προβούν στη σχετική αναφορά ενώπιον καθεμιάς από τις αρχές αυτές δεν συνιστά παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, τούτο δε κατά μείζονα λόγο καθόσον οι προσφεύγοντες δεν προσκομίζουν κανένα αποδεικτικό στοιχείο το οποίο να αποδεικνύει την ύπαρξη τέτοιων δυσχερειών.

124 Όσον αφορά, κατά τρίτον, την προβαλλόμενη ύπαρξη αποκλίσεων ως προς την ερμηνεία των εννοιών που μνημονεύονται στη σκέψη 115 ανωτέρω από τις διάφορες αρμόδιες εθνικές αρχές, καθώς και την προβαλλόμενη έλλειψη προστασίας των πολιτών έναντι της αυθαίρετης κρίσης των αρμοδίων εθνικών αρχών, στο πλαίσιο των πολύ περιορισμένων προθεσμιών που τάχθηκαν στους προσφεύγοντες για να αναφέρουν τα κεφάλαιά τους και τους οικονομικούς πόρους τους, πρέπει να απορριφθούν, αφενός, το επιχείρημα σχετικά με τις υπερβολικά σύντομες προθεσμίες, για τους λόγους που ήδη μνημονεύθηκαν στη σκέψη 105 ανωτέρω και, αφετέρου, οι ισχυρισμοί, οι οποίοι εξάλλου ουδόλως τεκμηριώνονται, σχετικά με τις αποκλίνουσες ερμηνείες εκ μέρους των διαφόρων εθνικών αρχών, για τους λόγους που εκτίθενται στις σκέψεις 116 έως 122 ανωτέρω.

125 Επομένως, δεδομένου ότι κανένα από τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγοντες δεν είναι ικανό να στοιχειοθετήσει παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, πρέπει να απορριφθεί ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως και, κατά συνέπεια, η προσφυγή στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

126 Σύμφωνα με το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικασθούν στα δικαστικά έξοδά τους, καθώς και στα δικαστικά έξοδα του Συμβουλίου, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του τελευταίου.

127 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Ο Gennady Nikolayevich Timchenko και η Elena Petrovna Timchenko φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

van der Woude	Παπασάββας	Spielmann
Costeira	Kowalik-Bańczyk	Gervasoni
Madise	Półtorak	Brkan
Gâlea	Δημητρακόπουλος	Kukovec
Kingston	Tóth	Kalėda

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Σεπτεμβρίου 2024.

(υπογραφές)